

** *		
20:00	18:42	י-ם
20:02	19:06	ת"א
20:03	18:55	חיפה
20:01	19:05	ב"ש

אוצר הנפש

עלון שבועי בענייני תורת הנפש ותיקון המדות משיעורי הרב יצחק גינזבורג שליט"א

אוצר הפרשה

לזכור את ה' גם בשכחה

זה בשבילו חטא חמור ("לו עון").
שוב, כאשר אדם שוכח משהו, לא זוכר, זה בהשגחה וצריך לחשוב מה הסבה. ידוע שסגולה למציאת אבדה היא לתת פרוטה לצדקה ולומר שזה לזכות רבי מאיר בעל הנס. שכחה היא גם סוג של איבוד, איבדתי משהו מתוך אוצר הזכרון שלי, וצריך לעשות תשובה – אני צריך לתקן משהו ואז אני נזכר, מוצא את האבדה. כלומר, אם האדם שם לב שהוא שכח – בהשגחה פרטית – השכחה מביאה לתשובה וממילא לזכרון. אז הוא מרגיש את ההשגחה הפרטית בשכחה ואז עצם השכחה גורמת לו יראת ה'.

"אך הגורם שישכח גם השכחה, זהו מדריגה פחותה מאוד. וזהו אם שכוח תשכח".

אם אדם שוכח שהוא שכח הוא כבר בבעיה גדולה, וזהו מקור כל העבירות בפועל. שכחה אחת יכולה להיות גם דבר טוב – יש אפילו מצות שכחה – אבל לשכוח ששכחת זו ירידה למקום נמוך מאד. מה בכל זאת ההבדל בין התורה הזו של המגיד ל"הסתר אסתיר" של הבעל שם טוב? לפי הפשט, "הסתר אסתיר" הוא מלמעלה, ה' אומר "ואנכי הסתר אסתיר פני ביום ההוא" – אנחנו לא בסדר, וה', בתור עונש, מסתיר את ההסתר. החידוש של המגיד הוא שהדבר תלוי באדם – לא ה' שוכח, אתה שוכח. אם אתה שוכח רק פעם אחת מילא, יש לך תיקון, אבל אם אתה שוכח פעמיים זה כבר גרוע מאד (ואז התיקון קשה ביותר).

בכל אופן, רואים שההשגחה היא הרגשת נוכחות ה' – שגורמת ליראת ה' – והאדם צריך לזכור לשים לב להשגחה, גם בשכחה, וכך לחוש כל הזמן את נוכחות ה'.

(ר"ח ניסן פ"ה)

נלמד תורה של המגיד ממזריטש על הפסוק בפרשת עקב – **"וְהָיָה אִם שָׁכַחְתָּ תִּשְׁכַּח אֶת הוֹי' אֱלֹהֶיךָ וּגו' יֵשׁ תּוֹרָה יְדוּעָה שֶׁל הַבֶּעַל שֶׁם טוֹב עַל "וְאֵנֹכִי הַסְתַּר אֶסְתִּיר פְּנֵי בְיוֹם הַהוּא". "הַסְתַּר אֶסְתִּיר" הֵינּוּ הַסְתַּר הַהַסְתַּר, שְׁאֵדָם לֹא יוֹדֵעַ (מוֹסְתֵר מִמֶּנּוּ) שֶׁהוּא נִמְצָא בִּמְצַב שֶׁל הַסְתַּר פְּנִים. הַמְגִיד מִמְזָרִיטֵשׁ מִפְּרָשׁ בְּאוֹפֵן דּוֹמֵה אֶת הַכֶּפֶל שֶׁל "שָׁכַח תִּשְׁכַּח":**

"וְהִיא אִם שָׁכַח תִּשְׁכַּח וּגו'. פִּירוּשׁ, כִּי כָל מֵה שֶׁבְּעוֹלָם הוּא בִּהְשִׁגְחָתוֹ יֵת', וּמִכּוֹלָם בֹּא הִירָאָה לְאָדָם, ר"ל שִׁיזְכוּר בַּהֶשֶׁם יִתְבָּרַךְ מִחֲמַת כָּל דָּבָר וּדְבָר".

השגחה הפרטית היא הרגשת נוכחות ה', "לית אתר פנוי מיניה". הרגשת זו גורמת לאדם יראה – ראייה של ההשגחה פועלת יראה. אצל הבעל שם טוב קוראים לכך יחוד יראה-נורא – "ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה" – יראה שבאה מהתגלות הנורא, התגלות אלקות במקום הזה. יראה היא רגישות, כידוע. כשאני רואה השגחה פרטית אני פתאום נזכר שה' נמצא כאן – כל הזמן הייתי צריך לדעת זאת, אבל שכחתי, אבדתי את חוש הרגישות שלי לאלקות. באה ההשגחה הפרטית ומזכירה לי שה' נמצא כאן. מכאן, שכל גילוי של השגחה פרטית נועד לגרום לאדם יראה:

"נמצא כי גם השכחה באה מהשם יתברך לאדם, כי אין שום דבר מבלעדי ה' ית, וצריך שגם מהשכחה יבוא יראה לאדם".

החידוש כאן הוא שגם השכחה, שכחת ה', היא בהשגחה פרטית – כדי שאדם יתפוס את עצמו ויירא מכך שהוא שכח לרגע את ה'. היסוד של זה הוא גם תורה של הבעל שם טוב, על הפסוק "אשרי אדם לא יחשב הו' לו עון" – אשרי אדם כזה שאם רגע אחד הוא שוכח את ה', לא חושב על ה' ("לא יחשב הו'"),

אוצר התבונה

מחשבות זרות

אוצר האמרה

איסור התנשאות בלימוד

נאמר 'ווארט' של רבי לוי יצחק שניאורסון (שיום ההילולא שלו חל בכ' אב) לגבי חכמות חיצוניות: בתניא פרק ח' כתוב שאם זה "קרדום לחתוך בה" זה מותר. רבי לויק אומר על זה ש"קרדום" עולה שכל, ואומר שאם השכל של החכמה כאשר אתה לומד חכמות יון זה אך ורק בשביל התכל'ס – בשביל לחתוך ("לחתוך" רומז לשם הפרנסה, השם הקדוש חתך) – זה מותר.

רבי לויק מוסיף שאם זה שכל – אין לך שום התנשאות והחזקת טובה לעצמך. בדרך כלל כשאדם לומד שכל יש הנאה מהשכל וגם הרגשת גבהות מהשכל – שכל הוא מחמיץ בנפש. הוא אומר שאם הקרדום הזה, השכל, הוא רק כלי, שאין בזה שום התנשאות – אני חכם, עשיתי בגרות של חמש נקודות במתמטיקה, ואחר כך יש לי גם תואר שלישי, אני דוקטור, אני פרופסור – אם אין שום גבהות בזה שקבלת פרס נובל, שאתה יכול לקבל זאת בלי שום התנשאות בעולם, וזה רק בשביל הצורך, אז מותר לך.

זה שאסור להתנשא בלימוד השכל – כי לכל שכל יש טבע שמגביה את הישות של האדם, שידיעת משהו מזינה את ישות האדם – זה נכון גם לגבי לימוד תורה. אחד מהפשטים בכך שאדמו"ר הזקן התחיל את ספרו ב"תניא" – שזה כנגד קליפת תלמידי חכמים, שמחזיקים מעצמם וממילא מנשאים את עצמם מעל שאר היהודים.

(מתוך "סיפורי צדיקים")

מחשבות זרות (בתפילה) הן אפיון מובהק של קטנות מוחין. אך כפי שנראה, לפי סוג המחשבות הזרות שטורדות את האדם הוא יכול ללמוד היכן הוא נמצא:

יש מחשבות זרות שקשורות להוה – טרדות במציאות שמפריעות לאדם להתרכז בתפלה. בתניא אדמו"ר הזקן מתאר כדוגמה גוי שעומד ומבלבל את האדם בתפלתו, אבל יכולים להיות כל מיני דברים שמפריעים, והרבה מהלכות תפלה הן הכנות שאמורות להסיר את ההפרעות הללו. ההפרעות נובעות מכך שהאדם חושב על ההפרעות – אם הוא לא חושב על הסביבה היא לא תפריע לו. סימן מובהק של קטנות א' הוא שהאדם לא מצליח להסיח את דעתו מהסביבה, ממה שמתרחש מסביבו כעת. המחשבות הזרות שלו הן פשוט ההפרעות של ההוה.

בגדלות א' האדם מצליח להתנתק מהסביבה בהוה ולהתכנס אל המודעות הפנימית שלו – אבל גם יכולות להיות

מחשבות זרות – כל מיני דברים שעולים בדעתו מהעבר, טראומות משמעותיות, בדיקת החשבון של עסקה שהוא עשה היום או שחזור של אירועי היום או השבוע. על אף שהמחשבות הללו זרות לתפלה, יש בהן גדלות מסוימת – מעין חשבון נפש (אלא שלא כעת הזמן המתאים לו).

בקטנות ב' האדם מצליח להשתחרר מטרדות ההוה וגם להסיח דעתו מהעבר, אבל עדיין יתכן שהוא יהיה מוטרד ממחשבות על העתיד – דאגות על מה שיהיה או תכנונים עתידיים. רב שמכין שיעור מוטרד מהשיעור ויתכן מאד שלא יפסיק לחשוב עליו גם כאשר הוא מתפלל. דוגמה לכך היא חתן הטרוד בטרדה של מצוה – מחשבותיו נתונות לעתיד – ולכן הוא פטור מקריאת שמע ומתפלה. כמובן, לא תמיד הטרדות העתידיות בתפלה הן הכנת שיעור או טרדה של מצוה – יש גם טרדות חומריות יותר... בכל אופן, יש כאן ירידה לקטנות, אחרי גדלות א', כי בעוד העבר ידוע וברור כל מחשבה על העתיד הלא-ודאי היא יחסית בגדר הרהורי כח המדמה, התייחסות לדברים שלא קרו והם בגדר "כולי האי ואולי".

אבל מי שזוכה לגדלות ב' מגיע לדבקות אמיתית, בה אין מחשבה על ההוה, על העבר או על העתיד – אלא רק דבקות בנצח.

(שביעי של פסח פ"ה)

אוצר האקטואליה

השכר על עבודת הבירורים הבאה ע"י השגחה פרטית

יש ברגע מסוים הזדמנות לחלץ חטופים – להוציא את הניצוץ. אם נצלת את ההזדמנות – מגיע לך הרבה שכר. אם פספסת את ההזדמנות – חבל מאד... כמובן, יש שכר למי שלומד הרבה תורה ועושה הרבה מצוות – זהו שכר של עולם התיקון. אבל "שכר גדול" – שכר של עולם התהו הוא דווקא למי שמעלה את הניצוצות דתהוה – השכר על עבודת הבירורים אותה מעוררת ההשגחה הפרטית.

(ר"ח ניסן פ"ה)

אוצר הפתגם

שרש כל עבודה זרה הוא פחד – עבודה זרה מתחילה מכך שלא מקיימים את ההוראה שקבל הבעל שם טוב מאביו, "אל תפחד משום דבר חוץ מה' יתברך". כל פולחן זר מתחיל מפחד שלילי. (שבת נח פ"ה)

צריך לזכור מה שטוב ולשכוח מה שלא. זו אחת הטעויות של הפסיכולוגים, שהם חושבים שכל שכחה היא הדחקה, שמזינה את היצרים האפלים, את הרע. זו טעות גמורה. משיח בא רק מתוך הסח הדעת מהדברים הלא טובים. צריך רק לחשוב טוב, "חשוב טוב יהיה טוב", לחשוב על משיח נאו.

(ר"ח ניסן פ"ה)